

OTSUS

13.03.2015 nr 5.1-5/15-006

Koondumisele nr 1/2015 DAVA Foods Holding A/S / OÜ Koks Munatootmine loa andmine

1. Koondumine

21.01.2015 esitas DAVA Foods Holding A/S (edaspidi DAVA) volitatud esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid DAVA ja AS HKScan Estonia (edaspidi HKScan) 18.12.2014 osa ostu-müügilepingu. Koondumise jõustumise järgselt omandab DAVA 100%-lise osaluse äriühingus OÜ Koks Munatootmine (edaspidi Koks Munatootmine). Tehingu tulemusena kuulub Koks Munatootmine koondumise teate esitanud äriühingu DAVA valitseva mõju alla konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 22.01.2015 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Konkurentsivolukorra analüüsimiseks ning koondumisest tulenevate mõjude hindamiseks saatis Konkurentsiamet 26.02.2015 taotlused teabe saamiseks koondumise osaliste kümnele suuremale konkurendile, kes tegutsevad värskete munade tootmise ja hulгимүүги kaubaturul.

2. Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on käesoleva koondumise osalisteks DAVA ja Koks Munatootmine.

DAVA on Taani valdusettevõtja, mis kuulub Danish Agro kontserni, mille emaettevõtja on Danish Agro a.m.b.a. Koondumise teate kohaselt kuuluvad Danish Agro kontserni ka alljärgnevad Eestis registreeritud äriühingud:

1. OÜ Baltic Agro Machinery, mille põhitegevusalaks on põllu- ja metsatehnika müük ning hooldus.
2. AS Baltic Agro (edaspidi Baltic Agro), mille põhitegevusalaks on agrokeemiatoodete (väetised ja taimekaitse) ning teravilja ja rapsi kokkuost ja müük. Lisaks tegeleb Baltic Agro loomakasvatustoodete turustamisega.
3. AS Scanola Baltic (AS Baltic Agro tütaräriühing, 100%), mille põhitegevusalaks on rapsiõli tootmine.
4. Põllumajandusteenuste OÜ (AS Baltic Agro tütaräriühing, 100%), mille põhitegevusalaks on põllumajandusteenuste pakkumine, seejuures moodustas 2013. aastal käibest suurema osa lägaveo teenus, kombainiteenus, silokombaini teenus, kogurkäru teenus ja külviteenus. Lisaks teostati väiksemas mahus ka hooldusniiduki teenust, teravilja muljumise ja läga pumpamise teenust.
5. Noorma Põllumajandussaadused OÜ (Põllumajandusteenuste OÜ tütaräriühing, 100%), mille põhitegevusalaks on põllumajandussaaduste tootmine, seejuures moodustas 2013. aastal käibest olulise osa teravilja kasvatus ja realiseerimine.
6. Muna Foods OÜ (edaspidi Muna Foods Eesti), mille põhitegevusalaks on keedetud munade tootmine ja müük ning munatoodete ja munapulbri import, müük ja turustamine.

DAVA tütarettevõtjad HEDEGAARD foods A/S, Eggs Posure A/S ja Svenska Lantägg AB tegelevad värskete munade ja munatoodete tootmise, pakendamise ja turustamisega Taanis ja Rootsis. DAVA laienes 2014. aastal ka Soome, omandades valitseva mõju Muna Foods Oy (edaspidi Muna Foods Soome) üle. Tehingu tulemusel omandas Muna Foods Soome 100%-lise osaluse Muna Foods Eestis.

Koks Munatootmise põhitegevuseks on värskete munade tootmine, pakendamine ja hulгимүүк Eestis. Koks Munatootmine opereerib Rae vallas asuvat Kulli farmi ning Jõelähtme vallas asuvat Tellivere farmi ja lägahoidlat. Kulli ja Tellivere tootmis-territooriumitel paiknevad munatootmise üksused ehk toimub munejate kanade üleskasvatamine, pidamine ja munade tootmine.

Käesoleva koondumise eelselt kuulub Koks Munatootmise ainus osa HKScanile. Koondumise järgselt omandab Koks Munatootmise ainsa osa DAVA.

3. Õiguslik hinnang

3.1 Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot.

Koondumise osaliste 2014.a käive Eestis oli kokku üle 6 000 000 euro ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 2 000 000 eurot, mistõttu kuulub nimetatud koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

3.2 Kaubaturud

KonKS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006 määruse nr 69 Koondumise teate esitamise juhendi § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise turuosa. Sama paragrahvi lõike 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks iga kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25 protsenti, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

Kaubaturgude piiritlemisel antud koondumises arvestab Konkurentsiamet koondumise osaliste ning nendega samasse kontserni kuuluvate ettevõtjate põhitegevusalasid. Konkurentsiametile esitatud koondumise teate kohaselt on koondumise osalistel horisontaalselt kattuvaid ja vertikaalselt seotud äritegevusi alljärgnevatel kaubaturgudel.

3.2.1 Teravilja hulгимüügi kaubaturg

Danish Agro kontserni kuuluv ettevõtja Baltic Agro tegeleb Eestis muuhulgas teravilja varumise ja hulгимüügiga. Sealhulgas müüs Baltic Agro teravilja HKScanile, kes koondumise eelselt valmistas ostetud teraviljast kanasööt Koks Munatootmise munejatele kanadele.

Värskete munade tootmisel on oluliseks tootmissisendiks kanasööt ja selle komponendid. Kanasööda koostisosadeks on teravili, soja (proteiiniallikas), mineraalid ja vajadusel toksiinisidujad. Teravilja hulгимüügi kaubaturg on värskete munade tootmisele üks vertikaalselt eelnevatest kaubaturgudest.

Seega tekib vertikaalne seos teravilja hulгимüügi ja värskete munade tootmise, pakendamise ja hulгимüügi kaubaturgude vahel.

Koondumise teate esitaja hinnangul oli 2013/2014. perioodil teravilja hulгимüügi kaubaturu maht Eestis 324 000 tonni, millest Baltic Agro müügi maht oli [...] tonni, millest tulenevalt kujuneb Baltic Agro turuosaks [10-20]%.

Kuna koondumise osaliste turuosad teravilja hulгимüügi ja värskete munade tootmise ja hulгимüügi kaubaturul on alla 25%, ei ole nimetatud kaubaturgude puhul tegemist vertikaalselt mõjutatud kaubaturgudega.

Kuna käesolev koondumine ei mõjuta oluliselt konkurentsiolukorda teravilja hulгимüügi kaubaturul, ei ole kaubaturgude täpne piiritlemine vajalik ning hinnatakse käesoleva koondumise mõju konkurentsiolukorrale nimetatud kaubaturul Eestis.

3.2.2 Haudemunade ja päevavanuste tibude kaubaturud

Euroopa Komisjon on oma otsuses COMP/M.6626¹ kirjeldanud haudemunade ja päevavanuste tibude kaubaturgusid, mis eelnevad värskete munade kaubaturule.

Koondumise teate kohaselt varustas Koks Munatootmist 2014. aasta lõpuni tibudega HKScan ning edaspidi sõlmitakse tibude ostmiseks lepingud sobivate pakkujatega, seega koondumise järgselt koondumise osalised nimetatud kaubaturgudel Eestis ei tegutse.

Kuna koondumise järgselt nimetatud kaubaturgudel ükski koondumise osaline ei tegutse, siis ei pea Konkurentsiamet kaubaturu piiritlemist vajalikuks.

3.2.3 Värske munade tootmise, pakendamise ja hulгимüügi kaubaturg

Koondumise osalistest tegutseb Eestis värskete munade tootmise, pakendamise ja hulгимüügi kaubaturul Koks Munatootmine. Samuti on kaubaturul arvestatud Muna Foods Eestile tarnitud värskaid mune, mida Eestisse impordib Muna Foods Soome.

Käesoleva koondumise puhul hõlmab värskete munade tootmise, pakendamise ja hulгимüügi kaubaturu maht Eestis toodetud (ja tootjate poolt Eestis edasi müüdnud) ning Eestisse imporditud värskaid mune (s.o tootmine + import – eksport). Statistikaameti andmetel² toodeti 2013. aastal Eestis 11,9 tuhat tonni kanamune. Eestisse imporditud kanamunade kogus oli 10,7 tuhat tonni, mida imporditi peamiselt Lätist (31%), Leedust (39%) ja Soomest (20%). Eksport moodustas 3,9 tuhat tonni ning toimus peamiselt Läti (61%) ja Hollandisse (30%). Kaubaturu kogumaht oli 18,7 tuhat tonni.

Samal ajaperioodil oli Koks Munatootmise värskete munade toodang Eestis [...] tonni ning Muna Foods Soome importis mune Eestisse mahus [...] tonni. Seega oli koondumise osaliste arvestuslik kogumaht värskete munade osas [...] tonni ning ühiseks turuosaks kujuneb [20-30]%.

Kuna koondumise osaliste turuosa värskete munade tootmise, pakendamise ja hulгимüügi kaubaturul on üle 15%, siis nimetatud kaubaturu puhul on tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

Geograafiliselt on kaubaturg piiritletav Eesti territooriumiga, sest konkurentsitingimused on värskete munade tootmiseks, pakendamiseks ja müügiks Eesti erinevates piirkondades sarnased.

---

¹ COMP/M.6626 DLG/Danish Agro/DanHatch

http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m6626_20130617_201220_3251081_EN.pdf

² [http://pub.stat.ee/px-](http://pub.stat.ee/px-web.2001/dialog/varval.asp?ma=PM45&ti=PM45%3A+MUNA+RESSURSS+JA+KASUTAMINE+%2D%2D%2D+Period+ning+N%E4itaja+&path=%2E%2E%2FDatabase%2FMajandus%2F13Pellumajandus%2F06Pellumajandussaaduste%5Ftootmine%2F04Pellumajandussaaduste%5Fressurss%5Fja%5Fkasutamine%2F&xu=&yp=&lang=2)

[web.2001/dialog/varval.asp?ma=PM45&ti=PM45%3A+MUNA+RESSURSS+JA+KASUTAMINE+%2D%2D%2D+Period+ning+N%E4itaja+&path=%2E%2E%2FDatabase%2FMajandus%2F13Pellumajandus%2F06Pellumajandussaaduste%5Ftootmine%2F04Pellumajandussaaduste%5Fressurss%5Fja%5Fkasutamine%2F&xu=&yp=&lang=2](http://pub.stat.ee/px-web.2001/dialog/varval.asp?ma=PM45&ti=PM45%3A+MUNA+RESSURSS+JA+KASUTAMINE+%2D%2D%2D+Period+ning+N%E4itaja+&path=%2E%2E%2FDatabase%2FMajandus%2F13Pellumajandus%2F06Pellumajandussaaduste%5Ftootmine%2F04Pellumajandussaaduste%5Fressurss%5Fja%5Fkasutamine%2F&xu=&yp=&lang=2)

3.2.4 Munatoodete tootmise ja hulгимүүgi kaubaturg

Koondumise teate kohaselt tegutseb munatoodete tootmise ja hulгимүүgi kaubaturul Muna Foods Eesti ning teda varustab munatoodete valmistamiseks vajaliku toorainega, st värskete munadega, emattevõtja Muna Foods Soome.

Munatoodeteks on munamassid, munapulbrid ja küpsed munad (keedetud ja praetud munad).

Koondumise teate kohaselt oli 2014. aastal munatoodete tootmise ja hulгимүүgi kaubaturu kogumaht 3,0 tuhat tonni. Muna Foods Eesti munatoodete tootmise ja müügi maht oli [...] tonni (millest [...] varustas teda emattevõtja Muna Foods Soome). Eelnevast nähtub, et Muna Foods Eesti turuosa munatoodete tootmise ja hulгимүүgi kaubaturul on [50-60]%

Kuna koondumise osaliste turuosad värskete munade tootmise, pakendamise ja hulгимүүgi ning munatoodete tootmise ja hulгимүүgi kaubaturgudel on üle 25%, siis on nimetatud kaubaturgude puhul tegemist vertikaalselt mõjutatud kaubaturgudega.

Kuna käesolev koondumine ei mõjuta oluliselt konkurentsiolukorda munatoodete tootmise ja hulгимүүgi kaubaturul, ei ole kaubaturgude täpne piiritlemine vajalik ning hinnatakse käesoleva koondumise mõju konkurentsiolukorrale nimetatud kaubaturul Eestis.

4. Hinnang koondumisele

4.1 Konkurentide vastuste kokkuvõte

Kuivõrd koondumine toimub värskete munade tootmise, pakendamise ja hulгимүүgi kaubaturul, saatis Konkurentsiamet konkurentsiolukorra analüüsimiseks ning koondumisest tulenevate mõjude hindamiseks teabe taotlused koondumise osaliste kümnele suuremale konkurendile.

Saadetud teabe taotlustes küsis Konkurentsiamet turuosaliste hinnangut erinevate koondumise järgselt tekkida võivate olukordade kohta (nt tarnete olukorra muutumine, koondumise mõju konkurentsile). Lisaks küsis Konkurentsiamet värskete munade tootmise, pakendamise ja müügi kaubaturule sisenemiseks olemasolevate turutõkete, suuremate tarnijate, klientide ja konkurentide, samuti ka kanasööda osakaalu kohta värskete munade tootmises.

Konkurentsiametile vastas kuus ettevõtjat. Vastanud ettevõtjatel oli välja kujunenud koostöö erinevate äriühingutega, klientide osas esinesid mõned kattuvused. Tarnijate puhul nimetati mitmeid ettevõtjaid, kellelt ostetavate kaubaartiklite seas olid põhiliselt söödakomponendid ja -lisandid, väetised, samuti muud põllumajanduses vajalikud tooted. Söödakomponentide tarnimise kohta nimetati, et nende ostmise võimalused on suured ning konkurente on palju. Ühtlasi võis vastustest järeldada, et tarnijate vahetamise osas on võimalused olemas, sest müüjaid on piisavalt ja iga suurima tarnija osas on paar alternatiivi, mida saaks mõistliku ajaga rakendada.

Kanasööta ei tootnud ise vaid üks vastanud ettevõtja, teised ettevõtjad tootsid kanasööta täpselt vastavalt vajadusele ning ülejäägi võimalust ei peetud võimalikuks. Puudujäägi tekkimise korral nähti alternatiivi tellida sööta söödatehaselt, kuid võimalust kasutati vaid erakorralistel juhtudel. Kanasööda osakaaluks värskete munade tootmise kuludes peeti enamasti 50%, kuid ka 70-80%, põhjendades erinevusi jõusööda hinnast tulenevateks.

Suuremateks konkurentideks peeti Koks Munatootmine, OÜ Linnu Talu, Peri Põllumajanduslik OÜ, OÜ Sanlind ehk suuremate turuosadega ettevõtjaid. Turule sisenemise kohta arvasid ettevõtjad, et see võib olla küll raske, kuid mitte võimatu. Käesoleva koondumise toimumise kohta arvasid vastanud ettevõtjad, et tõenäoliselt koondumine konkurentsi ei mõjuta või kui mõjutab, siis muudab selle vähesel määral pingelisemaks.

4.2 Käesoleva koondumise mõju horisontaalselt mõjutatud ja vertikaalselt seotud kaubaturgudele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnenemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevatele ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Teravilja hulгимүүги kaubaturul tegutseb Danish Agro kontserni kuuluv ettevõtja Baltic Agro, kelle turuosa on [10-20]%. Koondumise teate kohaselt on teravilja hulгимүүги kaubaturul tema konkurentideks Scandagra Eesti AS, Põllumeeste Ühistu KEVILI, AS Oilseeds Trade, Tartu Mill AS, OÜ Avena Nordic Grain. Lisaks müüvad talunikud kogu turumahust 41% ulatuses oma kasvatatud teravilja otse lõpptarbijatele.

Koondumise osaliste hinnangul on nimetatud kaubaturul konkurents tugev. Teravilja toodetakse rohkem kui seda tarbimiseks vajatakse, seepärast eksporditakse üle poole toodangust välismaale. Samuti võis konkurentide vastustest järeldada, et nimetatud kaubaturul on tihe konkurents.

Värskete munade tootmise, pakendamise ja hulгимүүги kaubaturul tegutsevad koondumise teate kohaselt lisaks Koks Munatootmisele Eestis mitmed ettevõtjad ning järgmiselt suuremad turuosad kuuluvad OÜ-le Sanlind, Peri Põllumajanduslik OÜ-le, OÜ-le Linnu Talu. Eelnimetatud ettevõtjatele järgneb hulgaliselt väiksemaid tootjaid. Lisaks moodustab kogu turumahust 57% import.

DAVA poolt Koks Munatootmise omandamine ei too Konkurentsiameti hinnangul kaasa olulist muutust värskete munade tootmise, pakendamise ja hulгимүүги ning teravilja hulгимүүги kaubaturgudel, sest mõlemal turul on väga tugevad ja erinäolised konkurendid.

Munatoodete tootmise ja hulgimüügi kaubaturul tegutseb Muna Foods Eesti, kellel oli juba koondumise eelselt [50-60]-line turuosa, kuid käesolev koondumine Muna Foods Eesti turuosa ei suurenda. Koondumise tulemusena turu struktuur ei muutu, samuti ei kahjustu konkurentsiolukord. Lisaks tegutsevad koondumise teate kohaselt munatoodete tootmise ja hulgimüügi kaubaturul veel Läti äriühing Balticovo A/S ning Soome äriühing Munax Oy. Eelnimetatud ettevõtjatele järgnevad Sanovo Egg Group, Viciunai Group, CONSUMA Sp. z o.o. ja Ovopol Sp. z o.o.

Konkurentsiameti hinnangul käesoleva koondumise puhul turgude struktuur oluliselt ei muutu ning koondumine ei mõjuta oluliselt konkurentsi ühelgi koondumisega mõjutatud ega seotud kaubaturul.

Käesolev koondumine ei halvenda ega mõjuta oluliselt konkurentsiolukorda värskete munade tootmise, pakendamise ja hulgimüügi ning munatoodete tootmise ja hulgimüügi kaubaturgudel. Samuti ei kahjusta käesolev koondumine konkurentsi nendel kaubaturgudel turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu ega ühelgi muul viisil. Kaubaturgude struktuuri ja konkurentide olemasolu ning impordi ja ekspordi osatähtsust arvesse võttes on ka koondumise järgselt tagatud konkurents eespool nimetatud kaubaturgudel. Seega ei tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses ning ei esine KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

otsustan:

anda luba DAVA Foods Holding A/S ja OÜ Koks Munatootmine koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

KonkS § 27 lg 6¹ kohaselt peavad koondumise osalised koondumise jõustama kuue kuu jooksul koondumiseks loa andmise otsuse kehtima hakkamisest arvates. Konkurentsiamet võib koondumise osalise põhjendatud taotluse alusel seda tähtaega ühe korra pikendada kuni ühe aastani.

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt Ots
Peadirektor

Konkurentsiameti 13.03.2015 otsuse nr 5.1-5/15-006 ära kiri on samane originaaliga. Ära kirjast on välja jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis tähistatud nurksulgudega.

/Kairi Kaasik-Aaslav/ 23.03.2015